

Mekanizmat për mbrojtjen e gazetarëve nga dhuna online

UDHËZUESI PËR GAZETARËT

Autorë: Florent Spahija, Rina Kika

Redaktor: Kelmend Hapçiu

Botues: KosovaLive

Ky udhëzues është shkruar për lehtësimin e denoncimit të dhunës online nga gazetarët, redaktorët dhe mediat. Mes tjerash janë përshkruar veprimet online që konsiderohen dhunë online dhe mënyrat se si të mbrohen gazetarët, redaktorët apo mediat nga to. Udhëzimet brenda këtij dokumenti mund të përdoren përshtatshmërisht edhe për denoncimin e rasteve tjera të dhunës ndaj gazetarëve. Sidoqoftë, ky dokument nuk paraqet listë shteruese të të gjitha mundësive ligjore që gazetarët mund t'i shfrytëzojnë për tu mbrojtur në punën e tyre.

Prishtinë, dhjetor 2019

Ky udhëzues është i bazuar në udhëzuesin “Mbrojtja nga dhuna online: udhëzues përgazetarë” i autoreve Lejla Gačanica i Marija Arnautović (Mediacentar Sarajevë, 2018).

Projekti “Mekanizmat përmblidhjeve nga dhuna online” realizohet me fonde të Ministrisë së Punëve të Jashtme të Mbretërisë së Bashkuan përmes Ambasades Britanike në Prishtinë. Përbajtja e këtij botimi është përgjegjësi vetëm e Agjencise së Lajmeve Kosova Live (KosovaLive) dhe nuk pasqyron domosdoshmerisht pikëpamjet e Ministrisë së Punëve të Jashtme të Mbretërisë së Bashkuan.

**British Embassy
Pristina**

Përmbajtja

LISTA E SHKURTESAVE	4
Çka dihet rrëth sulmeve ndaj gazetarëve	7
Sulmet online	9
Përshkrimi i veprës dhe rregullimi ligjor	10
Liria e shprehjes	10
Mbrojtja nga shpifja dhe fyerja	10
Çka është shpifja e çka është fyerja?	11
Cilat janë përjashtimet për shpifje dhe fyerje?	11
a. Publikimet e arsyeshme	11
b. Opinionet	12
c. Deklaratat që gjëzojnë imunitet	12
d. Deklaratat që gjëzojnë imunitet të kushtëzuar	13
e. Ripublikimi i deklaratave	13
Cilat janë masat për mbrojtjen nga shpifja ose fyerja?	13
Sa është afati për paraqitjen e padisë për shpifje apo fyerje?	14
A duhet pritur vendimin përfundimtar të gjykatës për të arritur largimin e deklaratave shpifëse ose fyese?	14
Çka duhet pasur tjetër parasysh në rastet e shpifjes apo fyerjes?	15
Barra e provës	15
Mbrojtja e burimeve të fshehta	15
Një histori e shkurtër për shpifjen dhe fyerjen në Kosovë	16
Presionet - Shtrëngimi si formë për pengimin e punës së gazetarit	17
Kërcënimi i gazetarëve (Kanosa)	18
Ngacmimi i gazetarëve	19
Ngacmimi seksual i gazetarëve përmes sulmit online	19
Cenimi i mjeteve të punës së gazetarit	20
Veprat e tjera që nuk kryhen online	21
Paraqitja e kallëzimeve penale	22
Çka duhet të përmbajë një kallëzim penal?	22
Denoncimi në Polici	23
Çka duhet të përmbajë denoncimi i paraqitur në Polici?	24
Çka nëse nuk e di kush është personi prapa sulmit online?	24
Çka ndodhë pas paraqitjes së denoncimit apo kallëzimit penal?	24
Forma e Padisë për Shpifje	27
Paraqitja e Kallëzimit Penal	30

Lista e shkurtesave

AGK

Asociacioni i Gazetarëve të Kosovës

KMShK

Këshilli i Mediave të Shkruara

KPK

Kodi Penal i Kosovës

KPPK

Kodi i Procedurës Penale të Kosovës

OAK

Oda e Avokatëve të Kosovës

PK

Policia e Kosovës

PSh

Prokuroria e Shtetit

Hyrje

Kosova që nga paslufta ka pérjetuar një zhvillim të madh në botën online, që nga 1999 e deri më tani, 20 vite pas, shtrirja e rrjetit të internetit është gati në çdo cep të shtetit. Interneti sot është i qasshëm nga kompjuterët, laptopët, nga pajisjet e telefonave mobil dhe tabletët, dhe mund të qaset në çdo kohë e në çdo vend nga pothuajse të gjitha grupmoshat.

Qasja në internet i ndikoi pothuajse të gjitha profesionet në njëren mënyrë apo tjetrën. Gazetarëve, u ofroi mundësi të mirë pér hulumtim dhe gjurmim të temave të ndryshme gjatë përpilimit të raportimeve, analizave dhe opinioneve. Përmes zhvillimit të teknologjisë shumë nga mediat e shkruara fituan një platformë të re, atë të publikimit të lajmeve dhe shpërndarjes së informatave tjera online. Ky format u përvetësua shpejtë edhe nga televisionet dhe radiot, të cilët hapën ueb faqe zyrtare pér shpërndarjen e informacioneve në kohë reale te publiku.

Sot, çdo medie e ka mundësinë t'ia paraqesë publikut informatat, artikujt, shkrimet e saj në sasi të pakufizuar, qoftë përmes rrjeteve sociale ashtu edhe përmes platformave online pér transmetim të videove (facebook.com; youtube.com; instagram.com; gjirafa.com etj.).

Me zhvillimin e botës online kanë ndryshuar edhe mënyrat e frikësimit e të ushtrimit të dhunës ndaj gazetarëve dhe mediave. Lehtësia e shpërndarjes së informatave dhe mundësia e fshehjes së identitetit trimëroi shumë persona që gazetarët apo mediat t'i sulmojnë online në forma të ndryshme. Mungesa e filtrimit të komenteve poshtë artikujve apo lajmeve vazhdon të ketë ndikim të madh në keqpërdorimin e hapësirës së ofruar ndaj publikut pér komentim. Shpeshherë komentet përfshijnë kërcënime, thirrje pér dhunë, fyerje e shpifje ndaj gazetarëve apo medias.

Sidoqoftë, shumë raste të dhunës online mbisin të paraportuara e të paadresuara nga organet e shtetit. Prandaj, personat që ushtrojnë dhunë online ndaj gazetarëve shpeshherë shpëtojnë pa u ndëshkuar. Rrjedhimisht, pér shkak të krijimit të një atmosfere të pan-dëshkueshmërisë, shumë prej tyre vazhdojnë të kërcënojnë gazetarët dhe mediat me sulme online apo në mënyra tjera.¹

Pér shkak të paraqitjes së komenteve të shumta në të cilat është përdorur gjuhë kërcënuese, shpifëse, fyeze, gjuhë e urrejtjes apo gjuhës denigruese, Këshilli i Mediave të Shkruara (KMShK) në Kodin e Etikës ka përfshirë parimin e garantimit të komentimit, duke

---

¹Sipas informatave të siguruara nga intervista me Prokurorin e Shtetit, Besim Kelmendi, prokuror në Zyrën e Kryeprokurorit të Shtetit, nëntor 2019, janë gjithsej 181 raste të paraqitura nga gazetarët në Prokurori në periudhën 1999-2016

obliguar mediat të filtrojnë e heqin komentet me përbajtje të tillë nga portalet online.² Madje disa media e kanë hequr fare mundësinë e komentimit poshtë artikujve që i publikojnë online.³ Kjo çoi në zvogëlimin e gjuhës negative të përdorur kundër medias, gazetarit, subjektit të shkrimit apo të komentuesve ndërmjet vete. Sidoqoftë, shpërndarja e artikujve dhe e lajmeve në rrjete sociale u mundësoi lexuesve të vazhdojnë drejtimin e komenteve dhe sulmeve online të pakontrolluara ndaj gazetarëve.

Përveç komenteve publike⁴, lexuesit e ndryshëm e shfrytëzuan edhe mundësinë e komunikimit të lehtë përmes internetit, duke u dërguar gazetarëve dhe mediave porosi private kërcënuese.⁵ Edhe në raste të tilla, gazetarët dhe media rrallëherë i kanë paraqitur denoncimet e tyre tek organet shtetërore.⁶

Pasojat nga dhuna online ndaj gazetarëve dhe mediave, sidomos për shkak të pandëshkueshmërisë së tyre, janë të shumta. Gazetarët mund të ndihen të frikësuar të merren me tema të caktuara, mund të fillojnë vetë-censurën apo të censurohen nga media ku punojnë, të kenë frikë për familjarët e tyre, dhe të kenë frikë se do t'i vënë në rrezik burimet e tyre në rast të humbjes së të dhënave që posedojnë në pajisjet e tyre teknologjike, etj.⁷

Ky udhëzues ka për qëllim t'u shërbejë gazetarëve si udhërrëfyes nëpër rregullativën ligjore që mund t'u ndihmojë atyre t'i ndjekin hapat ligjor në rast të ballafaqimit me cilëndo formë të dhunës online.

---

² KMShK është i themeluar nga mediat e shkruara në Kosovë dhe është trup vetërregullues për mediat e shkruara. Qëllimi i KMShK-së është rregullimi i medias së shkruar përmes kodit të etikës për median e shkruar [<https://presscouncil-ks.org/>].

³ Kallxo.com; Insajderi.com etj. janë disa nga mediat që nuk ofrojnë mundësinë e komentimit të shkrimeve të tyre.

⁴ Rasti i kërcënimit online [<http://agk-ks.org/rastet/kercenim-edona-kutleshi-prishtine-18-11-2018/>]

⁵ Rasti i kërcënimit online [<http://agk-ks.org/rastet/frikesim-kercenim-verbal-berat-buzhala-prishtine-21-04-2017/>]

⁶ Rasti i kërcënimit online i paraportuar në polici [<http://agk-ks.org/rastet/frikesim-kercenim-verbal-parim-olluri-vehbi-kajtazi-prishtine-11-09-2017/>]

⁷ Rasti i kërcënimit që ka shkaktuar frikë tek gazetari [<http://agk-ks.org/rastet/kercenim-verbal-kushtrim-kadriu-prishtine-10-07-2017/>]

Kapitulli I

Gjendja në Kosovë

Çka dihet rreth sulmeve ndaj gazetarëve?

Jo të gjitha sulmet qoftë online apo përmes formave të tjera që i përjetojnë gazetarët në Kosovë paraqiten para organeve të ndjekjes. Shumë prej sulmeve online vet gazetarët nuk i raportojnë në organet e shtetit⁸ në disa raste ju bëjnë thirrje organeve të shtetit për ndërhyrje,⁹ e në disa raste ata nuk i raportojnë meqë ata nuk marrin mbështetjen e redaktorëve apo medias ku punojnë që ta raportojnë atë.¹⁰

Nga viti 1999, prej kur edhe ka statistika Prokuroria e Shtetit, del se deri në shtatorin e 2019, në Prokurori në gjithë vendin janë regjistruar 233 sulme të natyrave të ndryshme, nga vrasjet e gazetarëve, tentim vrasjet, kërcënimet, sulmet fizike, ndërhyrjet në pajisjet elektronike, etj.¹¹

1999 – 2016	2017	2018	SHTATOR 2019
181	28	13	11

Tabela me rastet e evidentuara në Prokurorinë e Shtetit

Nga të dhënat e Prokurorisë së Shtetit, për aktakuzat që ka ngritur, nga viti 2007 deri në shtator 2019 janë 30 aktakuza kundër personave të ndryshëm, kryesisht për vepra penale të përmendura më sipër.¹²

2007-2016	2017-2018	SHTATOR 2019
22 aktakuza	6 aktakuza	2 aktakuza

Tabela me numrin e aktakuzave të ngritura nga Prokuroria e Shtetit

⁸ <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10156144425226479&set=pb.656691478.-2207520000.0.&type=3&theater>; Po ashtu: <http://agk-ks.org/rastet/kercenim-verbal-agim-ademi-lipjan-15-12-2017/>

⁹ https://www.facebook.com/search/top/?q=Berat%20Buzhala%20kercenimi&epa=SEARCH_BOX

¹⁰ Faqe 28 "Mehanizmi zaštite od online nasilja" nga autoret Lejla Gačanica dhe Marija Arnautović, viti 2018

¹¹ Sipas informatave të sigurara nga intervista me Prokurorin e Shtetit, Besim Kelmendi, prokuror në Zyrën e Kryeprokurorit të Shtetit, nëntor 2019.

¹² Po aty.

Rastet më të shumta të sulmeve kundër gazetarëve, qoftë online apo sulme fizike, sipas të dhënave zyrtare janë kryer në Prishtinë, ku është edhe përqendrimi më i madh i mediave në vend.

Sipas Asociacionit të Gazetarëve të Kosovës, deri në nëntorin e vitit 2019, në Kosovë janë raportuar 15 sulme kundër gazetarëve, fotoreporterëve, kameramanëve, redaktorëve. AGK nuk ka informata në lidhje me dënimet e sulmuesve.¹³

AGK ka informatat të regjistruar nga viti 2014, kur gazetarët edhe i kanë raportuar rastet tek ata. Sipas intervistës me zyrtarët e AGK del se nga 2014 deri në fundin e nëntorit 2019 në AGK janë raportuar gjithsej 100 raste, ku kryesit e sulmeve kanë qenë kryesisht qytetarë të rrëndomtë, por që në disa raste ka pasur edhe zyrtarë shtetëror që i kanë sulmuar gazetarët.¹⁴ AGK tregon po ashtu se ka raste të cilat mbresin të paraportuara në Prokurori e Polici, raportohen vetëm tek AGK.¹⁵

2014	2015	2016	2017	2018	nëntor 2019
15 raste	15 raste	15 raste	24 raste	16 raste	15 raste

Tabela me rastet e raportuara në AGK

Sipas AGK-së llojet e sulmeve që u janë bërë gazetarëve janë sulme fizike dhe sulme verbale. Në vitin 2019, nga 15 rastet e raportuara në AGK, 6 kanë qenë raste të sulmeve fizike, të realizuara në formë të ndryshme nga sulmuesit. Nga këto 6 raste, në dy raste sulmuesit kanë qenë persona në detyrë zyrtare të cilët i kanë penguar gazetarët gjatë kryerjes së punës.¹⁶

Sulmet e tjera kanë qenë sulme verbale ku sipas raportimeve në AGK këto sulme janë bërë përmes mediave sociale me theks të veçantë në «Facebook». Formë e sulmeve ndaj gazetarëve nuk përashtohen as mesazhet përmes telefonit si një mjet tjetër që është përdorur për të bërë këso lloj sulmesh.¹⁷

¹³ Intervistë me Vesa Bala, asistente e projekteve në AGK, 26.11.2019

¹⁴ Po aty

¹⁵ Po aty

¹⁶ Po aty

¹⁷ Po aty

Sulmet online

Komentet në rrjetet sociale, mesazhet private në rrjete sociale dhe në platforma tjera që qëllim kanë komunikimin, hakimin e faqeve të internetit, publikimin e storjeve të shkruara apo audio-vizive, e-mail etj. janë vetëm disa nga format e ndryshme me të cilat kryhen sulmet online ndaj gazetarëve në Kosovë. Këto sulme kanë një qëllim kryesor kërcënimin, frikësimin, cenimin e integritetit dhe përhapjen e informatave të rrejshme për gazetarin apo familjen e tij.

Fshehja e identitetit përmes emrave të rremë, shkurtesave, fotografive të rreme, pseudonimeve etj. shfrytëzohet shumë shpesh gjatë sulmeve online. Anonimiteti dhe qasja e lehtë në internet, u mundësojnë sulmuesve online të kenë qasje më agresive të sulmeve online ndaj gazetarëve, dhe të janë shumë më të shkujdesur se që do të ishin po të duhej t'i jepnin komentet e tilla kundrejt gazetarëve në një hapësirë publike apo në ndonjë vend ku do të mund të njiheshin nga personat e pranishëm.¹⁸

Sa i përket mbrojtjes ligjore të gazetarëve në raste të sulmeve online, qofshin ato kërcënime apo shpifje e fyerje ndaj gazetarëve, së fundmi Asociacioni i Gazetarëve të Koso-vës ka nënshkruar një Memorandum Bashkëpunimi me Odën e Avokatëve të Kosovës, sipas së cilit OAK do t'u ofrojë përfaqësim dhe mbrojtje ligjore falas gazetarë anëtarë të AGK-së kur ata përballen me procese gjyqësore për shkak të ushtrimit të profesionit të tyre.¹⁹ Sipas kryetares së AGK-së, Gentiana Begolli-Pustina, Memorandumi i Bashkëpunimit është shumë domethënës për gazetarët, pasi që shumica e tyre janë privuar nga ndjekja e të drejtës së tyre ligjore për shkak të kostos së lartë financiare të mbrojtjes ligjore.²⁰ Prandaj, në të ardhmen pritet të ketë shumë më shumë raste gjyqësore të inicuara nga gazetarët, rrjedhimisht do të ketë edhe më shumë nevojë për informim në lidhje me të drejtat që i gjelqinë gazetarët dhe me mundësitë për mbrojtjen dhe realizimin e tyre.

Ky udhëzues paraqet disa nga format më të shpeshta të sulmeve online që bëhen ndaj gazetarëve, e gjithë kjo duke u bazuar në ligjet në fuqi. Pra, çka është shpifja dhe fyerja, kërcënimet, presioni, ngacmimet seksuale, shtrëngimi, dhe forma të tjera? Si të raportohen këto dhe si të mbrohem? Ku duhet të raportohen? Cilat janë format më të mira për raportim, padi, kallëzim penal?

---

¹⁸ Faqe 11 "Mehanizmi zaštite od online nasilja" nga autoret Lejla Gačanica dhe Marija Arnautović, viti 2018

¹⁹ Asociacioni i Gazetarëve të Kosovës, Memorandum Bashkëpunimi AGK-OAK: Nga sot gazetarët kosovarë do të kenë përfaqësim dhe mbrojtje ligjore falas, 16 nëntor 2019,

<http://agk-ks.org/memorandum-bashkepunimi-agk-oak-nga-sot-gazetaret-kosovare-do-te-kene-perfaqesim-dhe-mbrojtje-ligjore-fal-as/>

²⁰ Po aty.

Kapitulli II

Shpifja dhe fyerja

Përshkrimi i veprës dhe rregullimi ligjor

Liria e shprehjes

«Liria e shprehjes përfshin të drejtën për të shprehur, për të shpërndarë dhe për të marrë informacione, mendime dhe mesazhe të tjera, pa u penguar nga askush». ²¹ Si e drejtë fundamentale e njeriut, kjo e drejtë gjëzon mbrojtje ligjore në Kosovë. Sidoqoftë, pasi që është e drejtë relative, liria e shprehjes mund të kufizohet në raste të caktuara. ²²

Mbrojtja nga shpifja dhe fyerja

Një ndër kufizimet e lirisë së shprehjes është edhe ofrimi i mbrojtjes ligjore nga shpifjet dhe fyerjet të cilat e dëmtojnë reputacionin e personave ndaj të cilëve drejtohen.²³ Gazetarët mund të paditen për shpifje dhe fyerje për shkrimet që i publikojnë, por ata mund të jenë edhe subjekt i shpifjes e fyerjes me qëllim të dëmtimit të reputacionit të tyre.

Sulmet online ndaj gazetarëve të cilat bëhen publikisht si për shembull: komentet në rrjete sociale, publikimi i shkrimeve në media sociale, në portale online, shpeshherë paraqiten si shpifje apo fyerje ndaj gazetarëve. Të gjithë personat, duke përfshirë këtu edhe gazetarët, të cilët konsiderojnë se u është dëmtuar reputacioni nga shpifjet apo fyerjet e përhapura në lidhje me ta, gjëzojnë mbrojtje ligjore dhe mund t'i drejtohen gjykatës për ta realizuar të drejtën e tyre.²⁴ Sidoqoftë, jo të gjitha deklarimet publike që e cënojnë reputacionin e një personi mund të konsiderohen shpifje apo fyerje. Prandaj, është me rëndësi të bëhet dallimi mes deklaratave të mbrojtura në kuadër të së drejtës së lirisë së shprehjes dhe deklaratave shpifëse e fyeze.

---

²¹ Neni 40, paragrafi 1, Kushtetuta e Kosovës.

²² Neni 40, paragrafi 2, Kushtetuta e Kosovës.

²³ Ligji Civil për Shpifjen dhe Fyerjen 02/L-65.

²⁴ Po aty

Çka është shpifja e çka është fyerja?

Shpifja është publikimi i një deklarate të pavërtetë, e cila e dëmton reputacionin e një personi tjetër, e që personi që e publikon e di ose është dashur ta dijë se është deklaratë e pavërtetë.²⁵ Ndërkaq, fyerje cilësohet deklarimi, sjellja ose publikimi i deklaratës, drejtuar ndaj personit tjetër e cila është nënçmuese.²⁶

Sipas Ligjit për Shpifjen dhe Fyerjen, termi «publikim» nënkupton përhapjen e shprehjes në formë të shkruar ose gojarisht, «përmes mediave të shkruara ose transmetuese apo përmes mjeteve tjera, shprehje të cilën e ka lexuar ose dëgjuar së paku një person i tretë.»²⁷

Cilat janë përjashtimet për shpifje dhe fyerje?

Liria e shprehjes mund të kufizohet në raste të caktuara, sidooftë legjislacioni në fuqi garanton dhe mbron lirinë e shprehjes. Prandaj, në Ligjin për Shpifjen dhe Fyerjen përcaktohen një numër rastesh në të cilat përjashtohet përgjegjësia për shpifje, të cilat mund të ndahen në pesë grupe: a. Publikimet e arsyeshme, b. Opinionet, c. Deklaratat që gjeljnë imunitet, d. Deklaratat që gjeljnë imunitet të kushtëzuar, e. Ripublikimi i deklaratave..

a Publikimet e arsyeshme

Te deklaratat që lidhen me çështje që kanë të bëjnë me interesin publik mund të përjashtohet përgjegjësia për shpifje dhe fyerje.²⁸ Çështje e interesit publik sipas Ligjit për Shpifjen dhe Fyerjen konsiderohet:

«Çdo çështje e cila është në interes të publikut të publikohet duke përfshirë por duke mos u kufizuar në çështjet që kanë të bëjnë me të gjitha degët e pushtetit, politikë, shëndetësi dhe siguri publike, zbatim të ligjit, administrim të drejtësisë, interes të konsumatorëve dhe interes shoqëror, ambient, çështje ekonomike, ushtrim të pushtetit, shkencë, art dhe kulturë.»²⁹

Për t'u thirrë në këtë përjashtim të përgjegjësisë për shpifje, i padituri duhet të dëshmojë se ka qenë e arsyeshme në të gjitha rrethanat për një person në pozitën e tij apo saj të përhapë materialin me qëllim të mirë.³⁰ Sidoqoftë, autori i deklaratës shpifëse është përgjegjës për shpifje, nëse mund të provohet se personi i paditur e ka ditur se deklarata të cilën po e përhapë është informatë e rrejshme dhe ka shpërfillur vërtetësinë e deklaratës.³¹

²⁵ Neni 3, paragrafi a, Ligji Civil për Shpifjen dhe Fyerjen 02/L-65.

²⁶ Neni 3, paragrafi b, Ligji Civil për Shpifjen dhe Fyerjen 02/L-65.

²⁷ Neni 4, paragrafi c, Ligji Civil për Shpifjen dhe Fyerjen 02/L-65.

²⁸ Neni 7, Ligji për Shpifjen dhe Fyerjen 02/L-65.

²⁹ Neni 3, paragrafi k Ligji Civil për Shpifjen dhe Fyerjen 02/L-65.

³⁰ Po aty.

³¹ Neni 5, paragrafi 3 Ligji Civil për Shpifjen dhe Fyerjen 02/L-65.

Shprehja e mendimeve garanton përgjegjësi për shpifje dhe fyerje në raste kur gjykata e konstaton deklaratën si të tillë, me kusht që opinioni të jetë shprehur me qëllim të mirë dhe të jetë i bazuar në ndonjë fakt.³²

C Deklaratat që gëzojnë imunitet

Deklaratat gëzojnë imunitet nga përgjegjësia për shpifje dhe fyerje nëse ato janë dhënë në një nga rr Ethanat në vijim:

- a) çdo deklaratë e bërë gjatë punimeve të organeve legjislative, duke përfshirë anëtarët e zgjedhur, si në debatet e hapura ashtu edhe në komisione, dhe nga dëshmitarët e thirrur për tu dhënë dëshmi komisioneve parlamentare;
- b) çdo deklaratë e bërë gjatë punimeve në organet e pushtetit lokal nga anëtarët e këtyre organeve;
- c) çdo deklaratë e bërë gjatë çdo faze të procedurave paragjyqësore, gjyqësore ose administrative, nga cilido që është përfshirë direkt në këtë procedurë, përvèç rasteve kur provohet se deklarata në fjalë nuk lidhet fare me procesin gjyqësor;
- d) çdo deklaratë e bërë para Avokatit të Popullit;
- e) çdo dokument që urdhërohet të publikohet nga një organ legjislativ;
- f) çdo njoftim ose material i dhënë për informimin e publikut nga një organizatë ndërkombëtare ose konferencë ndërkombëtare;
- g) çdo njoftim ose material i dhënë për informimin e publikut nga çdo organ që kryen funksione qeveritare ose statutare, duke përfshirë dhe policinë;
- h) një raportim i drejtë dhe i saktë nga çdo material që përbahet në paragrafët (a) - (g) të këtij nen;
- i) një raportim i drejtë dhe i saktë i çdo materiali që përbën një dokument zyrtar, ku statusi i këtij dokumenti arsyeton përhapjen e materialit, siç janë dokumentet zyrtare të dala nga një hetim publik, ose nga një gjykatë ose legjislacion i huaj;
- j) një raportim i drejtë dhe i saktë i procesit të çdo tubimi publik të ligjshëm në Kosovë;

---

³²Neni 8 Ligji Civil për Shpifjen dhe Fyerjen 02/L-65.

k) një raportim i drejtë dhe i saktë i punës ose dokumenteve zyrtare të punëve të pushtetit publik; ose

l) një raportim i drejtë dhe i saktë mbi konstatimet ose vendimet e një shoqate që ka formalisht kompetencën e të gjykuarit ose të kontrollit me qëllimin për të ndihmuar artin, shkencën, fenë, arsimin, tregtinë, biznesin, industrinë, sportet, argëtimin ose çështjet e bamirësisë si dhe profesionet e tjera.»

d Deklaratat që gjëzojnë imunitet të kushtëzuar

Deklaratat e dhëna në kryerjen e detyrës ligjore, morale ose shoqërore gjëzojnë imunitet të kushtëzuar nga përgjegjësia për shpifje dhe fyerje nëse, i padituri dhe atyre të cilëve i padituri ia ka publikuar deklaratën kanë pasur interes të përbashkët.³³ Përjashtimi, nëse Paditësi mund të dëshmojë se deklarata është bërë me keqdashje, atëherë personi që e ka shpërndarë deklaratën mban përgjegjësi për shpifje.³⁴

e Ripublikimi i deklaratave

Për rishpërndarjen dhe ripublikimin e një deklarate e cila tashmë është publikuar nga një autor, redaktor ose botues tjetër, përjashtohet përgjegjësia për shpifje e të paditurit në raste të caktuara.³⁵ Gjykata vendosë ta përjashtojë përgjegjësinë për shpifje vetëm nëse nuk ekziston arsyë të besohet se i padituri nuk ka qenë në dijeni dhe nuk ekziston arsyë të besohet se po kontribuon në përhapjen e shpifjes dhe të fyerjes.³⁶

Cilat janë masat për mbrojtjen nga shpifja ose fyerja?

Një person që pretendon se i është cenuar reputacioni për shkak të shpifjes mund të kërkojë përmes padisë në gjykatë një nga masat e mëposhtme:

- a.   të ndalet shpifja ose fyerja,
- b.   personi që ka përhapur shpifjen apo fyerjen të premtojë që nuk do ta përsërisë në të ardhmen,
- c.   të kërkojë térheqjen e informacionit shpifës ose fyes ndaj personalitetit të tij ose saj;
- d.   të kërkojë kompensim për dëmin material dhe jo-material të shkaktuar nga shpifja dhe fyerja.³⁷

---

³³ Neni 10, Ligji Civil për Shpifjen dhe Fyerjen 02/L-65.

³⁴ Po aty.

³⁵ Neni 11, paragrafi 1, Ligji Civil për Shpifjen dhe Fyerjen 02/L-65.

³⁶ Po aty.

³⁷ Neni 4, paragrafi 1, Ligji Civil për Shpifjen dhe Fyerjen 02/L-65.

Neni 8 Ligji Civil për Shpifjen dhe Fyerjen 02/L-65.

Sa është afati për paraqitjen e padisë për shpifje apo fyerje?

Personat të cilët konsiderojnë se janë dëmtuar nga një deklaratë e pavërtetë e dikujt, mund të paraqesin padi për shpifje në gjykatën kompetente brenda afatit tre mujor nga dita kur ata janë vënë në dijeni për atë deklaratë dhe për identitetin e autorit të saj.³⁸ Ndërkaq, padia për shpifje mund të paraqitet më së largu deri në afatin prej një viti nga data e publikimit të deklaratës që pretendohet të jetë shpifëse.³⁹ Rrjetohet, nëse pala ka mësuar për shpifjen pas një viti apo për çfarëdo arsyen tjetër nuk e paraqet padinë një vit nga data e publikimit të deklaratës që pretendohet të jetë shpifëse, nuk ka të drejtë të paraqes padi për shpifje dhe kompensim të dëmit.

A duhet pritur vendimin përfundimtar të gjykatës për të arritur largimin e deklaratave shpifëse ose fyese?

Jo, ekziston një mundësi ligjore për largimin e deklaratave shpifëse dhe fyese edhe para nxjerrjes së vendimit përfundimtar nga gjykata. Në raste të shpifjes apo fyeres, personi që pretendon t'i jetë cenuar reputacioni nga deklarata shpifëse apo fyese ka të drejtë të kërkojë caktimin e masës së sigurisë apo urdhèresën gjyqësore paraprake.⁴⁰ Në rast se gjykata e miraton caktimin e masës së sigurisë, atëherë pala e paditur detyrohet ta ndalojë shpifjen apo përhapjen e mëtejshme të deklaratës që pretendohet të jetë shpifëse, deri në marrjen e vendimit përfundimtar nga gjykata.⁴¹

Për ta aprovuar një kërkesë për caktim të masës së sigurisë në padi për shpifje dhe fyerie, paditësi duhet të dëshmojë se pretendimi i tij se deklarata e publikuar është shpifëse

- 1) është e besueshme,
- 2) ajo deklaratë i ka shkaktuar dëm reputacionit të tij apo saj dhe
- 3) se pa caktimin e masës do të pësojë dëm të pazëvendësueshëm si pasojë e përhapjes së mëtejme të deklaratës.⁴²

---

³⁸ Neni 17 paragrafi 1 Ligji Civil për Shpifjen dhe Fyerjen 02/L-65.

³⁹ Po aty.

⁴⁰ Neni 16 Ligji Civil për Shpifjen dhe Fyerjen 02/L-65.

⁴¹ Po aty.

⁴² Neni 16 Ligji Civil kundër Shpifjes dhe Fyerjes 02/L-65 dhe neni 297 Ligji për Procedurën Kontestimore 03/L-006.

Çka duhet pasur tjetër parasysh në rastet e shpifjes apo fyerjes?

Barra e provës

Në procedurën gjyqësore të iniciuar për mbrojtje nga shpifja apo fyerja, barra për të provuar se personi i paditur ka shpifur apo fyer, i takon personit të paditur, jo paditësit.⁴³ Përjashtimisht, barra e provës ndahet në mes të paditësit dhe të paditurit në raste kur deklarata që pretendohet të jetë shpifëse apo fyese ka të bëjë me çështje të interesit publik.⁴⁴ I padituri mban në raste të tilla barrën e provës për të dëshmuar se ka vepruar me përgjegjësi gjatë publikimit të deklaratës në interes publik.

Mbrojtja e burimeve të fshehta

Asnjë gazetari nuk mund t'i kërkohet të zbulojë një burim të fshehtë informacioni përfaktin se është paditur për shpifje apo fyerje në lidhje me ndonjë deklaratë apo artikull.⁴⁵ Po ashtu, nuk mund të nxirret asnjë përfundim i pafavorshëm nga gjykata nga fakti se një i paditur për një vepër të shpifjes apo fyerjes refuzon të zbulojë një burim të fshehtë të informacionit.⁴⁶ Sidoqoftë, gjykata mund të kërkojë nga i padituri që të zbulojë informacionin përkatës përfaktin ta përcaktuar vërtetësinë e materialit të publikuar, mirëpo në asnjë mënyrë nuk mund të kërkojë që i padituri ta zbulojë apo identifikojë burimin e fshehtë.⁴⁸

---

⁴³ Neni 6, paragrafi 1 dhe 2 Ligji Civil për Shpifjen dhe Fyerjen 02/L-65.

⁴⁴ Po aty.

⁴⁵ Po aty.

⁴⁶ Neni 18, paragrafi 1 Ligji Civil për Shpifjen dhe Fyerjen 02/L-65.

⁴⁷ Neni 18, paragrafi 2 Ligji Civil për Shpifjen dhe Fyerjen 02/L-65.

⁴⁸ Neni 18, paragrafi 3 Ligji Civil për Shpifjen dhe Fyerjen 02/L-65.

Një histori e shkurtër për shpifjen dhe fyerjen në Kosovë

Deri më 1 janar 2013, me hyrjen në fuqi të Kodit Nr.04-L-082 Penal të Kosovës, shpifja është cilësuar edhe si vepër penale në Kosovë. Përkatësisht, sipas nenit 188 të Kodit të Përkohshëm Penal të Kosovës, i cili vazhdoi të jetë në fuqi deri në vitin 2013,⁴⁹ përgjegjës për kryerjen e veprës penale të shpifjes mund të mbahej:

1. Kushdo që për personin tjetër nxjerr apo përhapë pohime të pavërteta që mund të dëmtojnë nderin dhe autoritetin e tij, megjithëse e di se pohimet e tillë janë të pavërteta, dënohet me gjobë apo me burgim deri në tre muaj.
2. Personi nuk është penalisht përgjegjës nga paragrafi 1 i këtij neni nëse pohimet e nxjerra apo të përhapura janë të vërteta ose nëse ai ka pasur arsyet e bazuar për të besuar në vërtetësinë e pohimit të tillë.⁵⁰

Me miratimin e Kodit Penal në vitin 2013, i cili ka zëvendësuar dhe shfuqizuar Kodin Penal paraprak, shpifja është hequr fare nga veprat penale, andaj e vetmja mënyrë për të kërkuar përgjegjësi për personat përgjegjës për shpifje, ka mbetur paraqitja e padisë civile sipas Ligjit Civil për Shpifjen dhe Fyerjen.⁵¹

---

⁴⁹ Ligji Nr. 03/L-002 për Plotësimin dhe Ndryshimin e Kodit të Përkohshëm Penal të Kosovës 22 dhjetor 2008.

⁵⁰ Kodi i Përkohshëm Penal i Kosovës, i datës 6 korrik 2003, UNMIK/RREG/2003/25.

⁵¹ Kodi nr.04/L-082 Penal i Kosovës.

⁵² Neni 192 Shtrëngimi, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁵³ Po aty.

⁵⁴ Po aty.

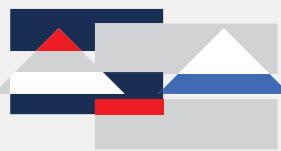
⁵⁵ Po aty.

⁵⁶ Po aty.

⁵⁷ Po aty.

Kapitulli III

Veprat Penale

Presionet ~ Shtrëngimi si formë për pengimin e punës së gazetarit

Kodi Penal i Kosovës, shtrëngimin e parasheh si vepër penale në kapitullin e veprave kundër jetës dhe trupit, e dënueshme nga 3 muaj deri në 10 vjet.⁵² Detyrimi me forcë dhe kanosja serioze që gazetari të kryejë apo të mos kryejë ndonjë veprim ose të pajtohet me një veprim, përbën vepër penale.⁵³

Shtrëngimi në kontekstin e punës së gazetarëve është një lloj presioni i ushtruar ndaj gazetarit në mënyrë që ai të ndërmarrë një veprim në kundërshtim me vullnetin e tij.⁵⁴ Esenciale për këtë vepër penale është që dikush përmes përdorimit të forcës dhe kanosjes ia përcakton tjetrit vendimin.⁵⁵ Nuk konsiderohet vepër penale në rastet kur shtrëngimi nuk përfundon me ndryshim të vullnetit të palës së shtrënguar.⁵⁶

Pra, esenciale në kryerjen e kësaj vepre penale është elementi i vullnetit, i cili ndryshohet me forcë apo kanosje serioze.⁵⁷ Ndryshimi i vullnetit të gazetarit përmes dhunës fizike (në rastet e përdorimit të forcës) dhe dhunës psikike në rastet kur përdoret kanosja. Ndikimi i shtrëngimit në punën dhe veprimin e gazetarit mund të jetë shumë i madh, meqë gazetarit përmes kësaj vepre mund t'i ndryshohet shkrimi apo raportimi i tij apo saj mbi një temë në interes të publikut.

---

⁵² Neni 192 Shtrëngimi, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁵³ Po aty.

⁵⁴ Po aty.

⁵⁵ Po aty.

⁵⁶ Po aty.

⁵⁷ Po aty.

Kërcënimi i gazetarëve (Kanosja)

Në gjuhën juridike kërcënimi njihet si «kanosje» dhe është vepër penale e dënueshme sipas Kodit Penal të Kosovës nga gjashtë muaj deri në 5 vjet burgim ose me gjobë.⁵⁸ Kërcënimi kualifikohet si vepër penale në momentin kur personi kanos tjetrin me fjalë, vepra apo gjeste, se atij do t'i shkaktojë ndonjë të keqe me qëllimin kryesor që të kërcënuarin ta frikësojë ose t'i shkaktojë ankth.⁵⁹ Për t'u konsideruar se është kryer kjo vepër penale, kanosja duhet të jetë serioze dhe duhet kryer në njëren nga mënyrat e kryerjes së kësaj vepre penale, pra të kryhet me fjalë, gjeste apo vepra konkrete.⁶⁰ Për kryerjen e kësaj vepre penale nuk është e nevojshme që ajo të përfundohet, pra mjafton që personit të kanosur t'i bëhet e ditur që do ta gjejë ndonjëra nga të këqijat që parashihen me këtë vepër penale.

Në botën online, kërcënimi është forma më e shpeshtë e sulmit online kundër gazetarëve, e kjo konfirmohet edhe nga të dhënat e AGK-së.⁶¹ Përmes komenteve, mesazheve, videoove etj. në botën online mund të sulmohet integriteti i gazetarit por edhe i familjarëve të tij apo saj, dhe në këto raste sipas Kodit Penal, vepra e tillë është e dënueshme. Komentet, mesazhet apo videot etj. kërcënuese, kanë qëllim kryesor frikësimin dhe shkaktimin e ankthit tek gazetari. Ndër mënyrat e kryerjes së kësaj vepre janë veprimet që ndërmerrën online nga sulmuesi, e të cilat mund të paraqiten në formë të fjalëve, gjesteve apo veprimeve konkrete.⁶² Secila nga to mund të përshtaten në figurën e veprës penale të kanosjes. Për shembull, përveç kanosjes me fjalë, kërcënuesi mund të dërgojë fotografi apo video që kanë për qëllim kërcënimin dhe frikësimin e gazetarit përmes rrjetit të internetit.

Siq u tha, kërcënimet për gazetarët vijnë në forma të ndryshme dhe me mjete të ndryshme, çka e vështirëson edhe mbrojtjen e gazetarëve karshi sulmeve online. Vështirësia në luftimin e tyre shihet në anonimitetin e sulmuesve, e cila në disa raste me ndërhyrjen e policisë mund të zbulohet dhe të çojë deri te gjetja e kryesit të veprës penale.

Procedurat lidhur me mënyrën e identifikimit, mbledhjen e provave dhe raportimin të sulmeve online do të trajtohen në një kapitull të veçantë.

⁵⁸ Neni 181 Kanosja, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁵⁹ Po aty.

⁶⁰ Po aty.

⁶¹ Intervistë me Vesa Bala, asistente e projekteve në AGK, 26.11.2019.

⁶² Neni 181, paragrafi 2 Kanosja, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

Ngacmimi i gazetarëve

Ngacmimi i çdokujt për qëllime të frikësimit apo lëndimit është i dënueshëm sipas Kodit Penal të Kosovës, me burgim nga gjashtë muaj deri pesë vjet burgim ose gjobë.⁶³

Kushdo që komunikon apo e vë në vëzhgim gazetarin me qëllim të ngacmimit, frikësimit, lëndimit, dëmtimit të pasurisë apo vrasjes ashtu që me këto veprime ngacmuesi e vë gazetarin nën frikë të arsyeshme nga vdekja, lëndimi i rëndë trupor, dëmtimi i rëndë i pasurisë apo nën shqetësim të madh emocional⁶⁴ Sipas Kodit Penal vëmendja apo komunikimi mund të përfshijë përcjelljen apo qëndrimin në pritje; shfaqjen e vazhdueshme te shtëpia, shkolla, puna apo qendra rekreative; përsëritjen e thirrjeve telefonike; dërgimin apo lënien e porosive; dërgimin e mesazheve telefonike, letrave postare apo postës elektronike; ose lënien apo dërgimin e dhuratave të padëshiruara apo të gjësendeve tjera.⁶⁵

Gazetari shpesh mund të jetë pre e komenteve, mesazheve të vazhdueshme nga ana e një personi e që qëllim kryesor kanë frikësimin e tij, ngacmimin, krijimin e ndjenjës së pasig-urisë te ai/ajo apo familja e tij/saj. Gazetarët shpesh mund të jenë edhe pre e vënies nën vëzhgim nga personat të caktuar të cilët kanë qëllim frikësimin, ngacmimin apo krijimin e ndjenjës së pasigurisë për jetën e tij/saj apo të familjes së tij/saj. Nga vëzhgimi i drejtëpërdrejtë më pas mund t'i bëhet me dije gazetarit përmes komenteve, email-it, formave tjera, si p.sh. duke i lënë porosi me të cilat e njofojnë atë që “ne e dimë se ku jeni”, “ku shkon”, “me kë qëndroni”, “me kë takoheni” etj. çka më pas për gazetarin krijon ndjenjën e pasigurisë për integritetin e tij/saj trupor dhe familjes së tij/saj.

Ngacmimi seksual i gazetarëve përmes sulmit online

Ngacmimi seksual është një vepër penale e re në Kosovë dhe është pjesë e Kodit Penal të Kosovës.⁶⁶ Kjo vepër penale mund të kryhet edhe ndaj gazearëve, përmes komenteve, mesazheve, korrespodencës elektronike, thirrjeve telefonike, apo komunikimeve tjera online të natyrës seksuale që cenojnë dinjitetin e gazetarit⁶⁷ Pra veçanti e kësaj vepre penale është që përmes komenteve apo formave të tjera të komunikimit online, gazetari përjeton një sjellje të padëshiruar verbale, joverbale të natyrës seksuale. Qëllimi i vetëm i këtyre veprimeve është cenimi i dinjitetit të gazetarit duke i krijuar atij një mjedis që është frikësues, armiqësor, degradues ose poshtërues.⁶⁸ Procedura penale për këto raste sipas ligjit fillohet me propozim të vetë gazetarit, pra në momentin që ndihet se i është cenuar integriteti seksual përmes ngacmimit atëherë rastin mund ta paraqesë në polici/prokurori përmes formave të paraqitura në fund të këtij udhëzuesi.

⁶³ Neni 182 Ngacmimi, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁶⁴ Neni 182, paragrafi 1 Ngacmimi, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁶⁵ Neni 182, paragrafi 4 Ngacmimi, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁶⁶ Neni 183 Ngacmimi seksual, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁶⁷ Po aty.

⁶⁸ Neni 183 paragrafi 2, Ngacmimi seksual, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074

Cenimi i mjeteve të punës së gazetarit

Sot mjeti kryesor i punës së gazetarëve është kompjuteri, telefoni apo tablet, të lidhur në rrjetin e internetit për prodhimin e lajmeve dhe informacioneve. Por, rrjeti i internetit nuk përdoret vetëm për plasim dhe prodhim të lajmeve, ai përdoret edhe për pranim të informatave nga qytetarët e ndryshëm apo nga sinjalizuesit për çështje të ndryshme në interes të publikut.

Cenimi i mjeteve të punës mund të kryhet në dy mënyra,⁶⁹ dhe atë përmes ndërhyrjes fizike, në rastet kur kryesi i qaset pajisjes personalisht pa përdorimin e rrjetit apo ndonjë formë tjetër të valëve për ndërhyrje. I qaset kompjuterit, tabletit apo telefonit dhe drejtpërdrejt i fshin, i kopjon, i dëmton apo i printon të dhënat që gjenden në pajisjen elzaktronike.

Dhe rasti tjetër është kur kryesi i qaset pajisjes përmes rrjetit të internetit, intranetit, bluetooth, infrared, 5G, 4G, 3G, 2G etj. dhe veprimet e tij kryhen nga distanca.

Duke qenë të kyçur në rrjetin e internetit, gazetarët shpesh mund të janë pre e sulmeve kibernetike dhe qasjeve të paautorizuara në pajisjet e tyre elektronike, me qëllim kryesor vjedhjen apo dëmtimin e informatave apo zbulimin e burimeve të gazetarëve. Veprime si këto janë vepra penale dhe të dënueshme sipas Kodit Penal të Kosovës nga 6 muaj deri në 5 vjet burgim.⁷⁰ Ndërhyrja në kompjuterin apo pajisjen elektronike të tjetrit pa autorizim (që nënkupton pa një urdhër të gjykatës) me qëllim që t'i shfrytëzojë ato të dhëna apo t'i keqpërdorë ato, ashtu që pengon më pas punën e gazetarit dhe i cenon atij fshehtësinë dhe burimet e mbrojtura me ligj.⁷¹ Normalisht që ndërhyrja mund të bëhet edhe për qëllime të përfitimit financiar duke i shkatërruar gazetarit materialet dhe punën e tij apo zbulimin në publik të burimeve të gazetarit me qëllim që t'a shkatërrojë karrierën dhe t'i vë në rrezik të gjithë burimet e gazetarit.⁷² Kjo formë e sulmit online është një ndër format që nuk ndikojnë në integritetin trupor të gazetarit, por ndikon drejtpërdrejt në integritetin personal dhe punën e tij duke i cenuar privatësinë dhe ushtrimin e profesionit të gazetarisë pa ndërhyrje nga tjetri.

---

⁶⁹ Neni 199 Cenimi i fshehtësisë së korresponcencës dhe i bazave të të dhënave kompjuterike, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074

⁷⁰ Neni 327 Hyrja në sisteme kompjuterike, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁷¹ Po aty

⁷² Neni 327 paragrafi 2, Hyrja në sisteme kompjuterike, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

Veprat e tjera që nuk kryhen online

Gazetarët si pjesë e shoqërisë janë një vlerë e çmuar e saj, por shpesh siç u tha më sipër janë pre e sulmeve online. Kundër tyre mund të kryhen edhe vepra të tjera penale të cilat lidhen me punën e tyre dhe kryhen drejtëpërdrejtë ndaj tyre. Këto vepra penale janë para-parë në kapitullin e veprave penale kundër jetës dhe trupit⁷³dhe tek kapitulli i veprave penale kundër lirive dhe të drejtave të njeriut⁷⁴ Vrasja⁷⁵, vrasja e rëndë⁷⁶, lëndimi i rëndë⁷⁷, lëndimi i lehtë⁷⁸, rrëmbimi⁷⁹, privimi nga liria⁸⁰, sulmi⁸¹, ngacmimi seksual⁸², ngacmimi⁸³, kanosja⁸⁴, cenimi i paprekshmërisë së banesave dhe objekteve⁸⁵, kontrollimi i kundërligjshëm⁸⁶, përgjimi i paautorizuar⁸⁷, fotografimi dhe incizimet tjera të paautorizuara⁸⁸, parandalimi i shtypjes ose i shpërndarjes së materialeve të shtypura dhe emetimit të programeve⁸⁹, shkelja e statusit të barabartë të shtetasve dhe banorëve të Republikës së Kosovës⁹⁰, etj. janë vetëm disa nga veprat penale që mund të kryhen kundër jetës dhe trupit, pasojat e të cilave janë të drejtëpërdrejta në jetën apo trupin e gazetarit.

Sulmet online apo veprimet e kryera online mund të përmbushen shumë lehtë në veprime konkrete për integritetin trupor dhe jetën e gazetarit, prandaj edhe duhet t'i kushtohet rëndesi e madhe nga vet komuniteti i gazetarëve, Asociacionet e Gazetarëve, Policia, Prokuroria dhe Gjykatat. Dënimet ndaj kryesve të veprave penale online duhet të janë më të ashpra ashtu që kryesit të marrin mesazhin nga shteti se gazetarët mbrohen. Ndryshe ato më pas mund të shndërrrohen në veprime që kanë pasoja më të mëdha që çojnë në kryerjen e krimeve ndaj gazetarëve dhe pengimin e ushtrimit të profesionit të gazetarisë që është qenësor për një shoqëri demokratike.

---

⁷³ Kapitulli XVI Veprat penale kundër jetës dhe trupit, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁷⁴ Kapitulli XVII Veprat penale kundër lirive dhe të drejtave të njeriut, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁷⁵ Neni 172 Vrasja, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁷⁶ Neni 173 Vrasja e rëndë, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁷⁷ Neni 186 Lëndimi rëndë trupor, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁷⁸ Neni 185 Lëndimi i lehtë trupor, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁷⁹ Neni 191 Rrëmbimi, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁸⁰ Neni 193 Privimi i kundërligjshëm i lirisë, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁸¹ Neni 184 Sulmi, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁸² Neni 183 Ngacmimi seksual, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁸³ Neni 182 Ngacmimi, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁸⁴ Neni 181 Kanosja, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁸⁵ Neni 197 Cenimi i paprekshmërisë së banesave dhe objekteve, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁸⁶ Neni 198 Kontrolli i kundërligjshëm, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁸⁷ Neni 201 Përgjimi i paautorizuar, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁸⁸ Neni 202 Fotografimi dhe incizime të tjera të paautorizuara, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁸⁹ Neni 206 Parandalimi i shtypjes ose i shpërndarjes së materialeve të shtypura dhe emetimit të programeve, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

⁹⁰ Neni 190 Shkelja e statusit të barabartë të shtetasve dhe banorëve të Republikës së Kosovës, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074.

Kapitulli IV

Si të raportohen rastet e dhunës online

Paraqitura e kallëzimeve penale

Sipas Kodit Nr. 04/L-123 të Procedurës Penale (në vazhdim «Kodi i Procedurës Penale»), çdokush mund të paraqesë kallëzim penal për veprën penale që ndiqet sipas detyrës zyrtare.⁹¹ Madje, personat që kanë njohuri për vepra penale në raste të parapara me ligj detyrohen të paraqesin kallëzim penal, nëse moskallëzimi i veprës penale paraqet vepër penale.⁹² Të gjitha veprat penale të përfshira në këtë dokument: kanosja, shtrëngimi, ngacmimi seksual, ngacmimi, mund të paraqiten në organet e ndjekjes përmes kallëzimit penal.

Kallëzimi penal mund të bëhet drejtëpërdrejtë në Prokurorinë e Shtetit me shkrim, me mjete teknike të komunikimit ose gojarisht.⁹³ Ndërkaq, denoncimi i veprave penale mund të bëhet edhe në Polici, të cilët më pas, përpilojnë kallëzim penal me provat e mbledhura dhe të dhënët tjera dhe ia përcjellin ato Prokurorit të Shtetit.⁹⁴

Pasi që Oda e Avokatëve tashmë ka nënshkruar një memorandum bashkëpunimi me Asociacionin e Gazetarëve të Kosovës, gazetarët gjatë paraqitjes së denoncimit apo kallëzimit penal në organet e rendit mund të shoqërohen nga një avokat.

Çka duhet të përmbajë një kallëzim penal?

Kallëzimi penal i paraqitur me shkrim mund të deponohet drejtëpërdrejtë në prokurori, apo të dërgohet përmes postës.⁹⁵ Në qoftë se kallëzimi penal paraqitet me shkrim, atëherë duhet t'i përmbajë të dhënët si në vijim:

1. Të përcaktojë se kujt i drejtohet – sipas kompetencës territoriale, kallëzimi penal duhet paraqitur në Prokurorinë e Shtetit në territorin e së cilës ka ndodhur rasti;

⁹¹ Neni 79, paragrafi 1 Kodi i Procedurës Penale 04/L-123.

⁹² Neni 79, paragrafi 2 Kodi i Procedurës Penale 04/L-123..

⁹³ Neni 80, Kodi i Procedurës Penale 04/L-123.

⁹⁴ Po aty.

⁹⁵ Po aty.

2. Të përcaktojë emrin, mbiemrin, kontaktin (numrin e telefonit, adresën, adresën elektronike) të personit që e paraqet kallëzimin penal;

3. Të përcaktojë emrin, mbiemrin dhe kontaktin e personit ndaj të cilit paraqitet kallëzimi penal. Në qoftë se këto informata nuk dihen, atëherë mund të paraqitet kallëzim penal ndaj personit të panjohur, duke i dhënë të gjitha detajet që lidhen me kryerjen e veprës penale;

4. Të paraqesë një përbledhje të fakteve kryesore - një përshkrim të shkurtë kronologjik të rrjedhës së ngjarjeve;

5. Të paraqesë provat, dëshmitë, propozimet për të thirrur dëshmitarë, etj. Në raste të sulmeve online është e udhës që të ruhen të gjitha dëshmitë në dispozicion dhe t'i ofrohen Prokurorisë në formë të shtypur dhe elektronike. Për shembull, duhet ruajtur të gjitha postimet online me opsonin «screenshot» ashtu që të mund të dëshmohet ekzistimi i postimit, pastaj të ruhet profili prej të cilit është kryer sulmi online etj.

* Në qoftë se e dorëzoni kallëzimin penal përmes postës, atëherë sigurohuni që ta dërgoni me dërgesë rekomande dhe ta ruani vërtetimin e postës për dërgesën.

*Gjithmonë mbajeni një kopje të të gjithë dokumenteve të dorëzuara për vete. Shënoni dokumentet me numër rendor dhe në letrën përcjellëse shënojeni se sa dokumente i keni dorëzuar si dëshmi. Brenda narrationit të kallëzimit penal mund t'i referoheni secilës faqe sipas numrit rendor.

* Në qoftë se denoncimin e paraqitni gojarisht, kërkoni që t'ju sigurohet numri i lëndës apo një vërtetim se në datën e caktuar keni qenë në Polici apo Prokurori dhe e keni dhënë denoncimin për një vepër penale.

* Gjithmonë kërkoni që zyrtari policor interviewues apo prokurori të identifikohet, pra t'ju tregojë emrin dhe mbiemrin. Është tejet e rëndësishme që të gjitha këto t'i mbani shënim!

Denoncimi në Polici

Gjatë dhënies së deklaratës në Polici, ju do të informoheni se lajmërimi apo kallëzimi i rremë penal është vepër penale sipas nenit 382 të Kodit Penal.⁹⁶Këtë vepër penale e kryen secili person që lajmëron një person te një personi zyrtar që ka për detyrë hetimin apo ndjekjen penale, duke e ditur se personi të cilin po e denoncon nuk e ka kryer veprën penale për të cilën e akuzon.⁹⁷

⁹⁶

⁹⁷ Neni 382, Kodi Penal i Kosovës 06/L-074

Çka duhet të përmbajë denoncimi i paraqitur në Polici?

1. Të përcaktojë emrin, mbiemrin, kontaktin (numrin e telefonit, adresën, adresën elektronike) të personit që e paraqet kallëzimin penal;
2. Të përcaktojë emrin, mbiemrin dhe kontaktin e personit ndaj të cilit paraqitet kallëzimi penal. Në qoftë se këto informata nuk dihen, atëherë mund të paraqitet kallëzim penal ndaj personit të panjohur, duke i dhënë të gjitha detajet që lidhen me kryerjen e veprës penale;
3. Përbledhje e fakteve kryesore - një përshkrim të shkurtër kronologjik të rrjedhës së ngjarjeve
4. Provat, dëshmitë, propozimet për të thirrur dëshmitarë, etj. – në raste të sulmeve online, është e udhës që të ruhen të gjitha dëshmitë në dispozicion dhe t'i ofrohen Prokurorisë në formë të shtypur dhe elektronike. Për shembull, duhet ruajtur të gjitha postimet online me opsonin «screenshot» ashtu që të mund të dëshmohet ekzistimi i postimit, pastaj të ruhet profili prej të cilit është postuar kanosja, etj.

Çka nëse nuk e di kush është personi prapa sulmit online?

Në qoftë se nuk e dini identitetin e personit i cili ju ka vënë në shënjestër përmes sulmeve online, atëherë, një ndër pyetjet që ju shtrohet gjatë paraqitjes së denoncimit për vepër penale është nëse dyshoni në dikë. Në qoftë se e keni ndërmend ndonjë person të caktuar atëherë është e dobishme që ta ndani kontaktin e atij personi me Policinë apo Prokurorinë ose të angazhoheni përmes kontakteve që i keni t'ia siguroni kontaktin Policisë apo Prokurorisë.

Çka ndodhë pas paraqitjes së denoncimit apo kallëzimit penal?

Pala që ka paraqitur kallëzimin penal apo denoncimin ka të drejtë të kërkojë informata në lidhje me lëndën dhe veprimet e ndërmarra nga organet e ndjekjes për ta adresuar kallëzimin penal apo denoncimin.

*Sigurohuni që sa herë që interesoheni për denoncimin ose kallëzimin penal të paraqitur ta bëni jo vetëm përmes telefonit apo përmes vizitës në stacion policor apo në prokurori, por kërkesën për informata ta bëni edhe me shkrim. Këtë mund ta bëni qoftë përmes postës elektronike apo përmes paraqitjes së kërkesës me shkrim të protokoluar para Policisë apo Prokurorisë.

*Sigurohuni që në çdo korrespodencë me Policinë apo Prokurorinë ta përfshini numrin e lëndës së rastit, nëse e keni dhen e paraqitjes së tij.

Disa mundësi tjera që gazetarët mund t'i shfrytëzojnë

Në gjitha shtetet që janë në kontinentin e Europës, pasi gazetari të ketë përfunduar procedurën në të gjitha instancat gjyqësore brenda shtetit të tij, ka edhe një mundësi, atë të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut⁹⁸.

Fatkeqësish Kosova nuk është pjesë e Këshillit të Evropës rrjedhimisht askush nga Kosova nuk mund t'i drejtohet Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, edhe nëse konsideron se është shkelur Konventa Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore⁹⁹. Në anën tjetër Kosova sipas Kushtetutës së saj, nen 22 [Zbatimi i drejtpërdrejtë i Marrëveshjeve dhe Instrumenteve Ndërkombëtare]¹⁰⁰i ka bërë të zbatueshme drejtpërdrejt disa konventa ndërkombëtare përfshi edhe Konventën Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore.

Rrjedhimisht edhe gazetarët nga mosanëtarësimi i Kosovës në këtë organizatë, pësojnë pasi që nuk mund të padisin Kosovën për shkeljet që ju bëhen gjatë trajimit të rasteve të tyre dhe veprimet që mund të bijën ndesh me Konventën Evropiane. Anëtarësimi i Kosovës në Këshillin e Europës, do të ishte një mundësi e mirë që edhe mediat e gazetarët do ta shfrytëzonin në realizimin e të drejtave të tyre, siguri dhe mbrojte më të mirë.

Derë tjetër për gazetarët është edhe letra drejtar Zyrës së Bashkimit European në Kosovë¹⁰¹, ku sensibilizohet opinioni i Bashkimit European dhe vendeve anëtare. Raportimi apo njoftimi i kësaj zyre më pas ndikon në Raportin e Progresit që Kosova ka me BE-në. Liria e mediave në përgjithësi është një kusht që BE-ja vazhdimisht kërkon që të plotësohet nga vendet që aspirojnë anëtarësimin.

Gazetarët kanë një mundësi tjetër të reagimit dhe të evidentimit të rasteve të tyre tek Komisionari i Lartë për të Drejtat e Njeriut¹⁰², që ka edhe një zyrë në Kosovë. Komisionari i Lartë për të Drejtat e Njeriut vepron në disa fusha dhe atë në Promovimin e standardeve ndërkombëtare për të drejtat e njeriut dhe Drejtësi tranzicionale. Këto veprime i kryen me aktivitete të ndryshme në partneritet apo bashkëpunim, me të drejtat e njeriut si qëllim të vetëm. Në kuadër të drejtave themelore është edhe e drejta për t'u informuar dhe liria e shprehjes, si dy nga liritë themelore që nëse cenohen, cenohet edhe puna e gazetarëve apo medias.

⁹⁸ Mund të shihen kompetencat e gjykatës në: <https://www.coe.int/sq/ëeb/tirana/european-court-of-human-rights>

⁹⁹ Konventa është e qasshme në: https://www.echr.coe.int/Documents/Convention_SQL.pdf

¹⁰⁰ Kushtetuta është e qasshme në: <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=3702>

¹⁰¹ Për më shumë mund të shihni: https://eeas.europa.eu/delegations/kosovo_sq

¹⁰² Për më shumë: <http://unkt.org/un-agencies/ohchr/>

Fuqia e Zyrës së Komisionarit të Lartë për të Drejtat e Njeriut përballë shteteve nuk është e karakterit sankzionues, por më shumë këshillues, konstatues dhe rekomandues. Andaj edhe këshillimi, konstatimi dhe rekomandimet nga ky trup ndërkontëtar në disa raste mund të mbeten vetëm në nivel të tillë pa u përfillur fare nga shteti, i cili nuk eliminon pasojat e shkaktuara mbi gazetarin.

Një instrument tjetër reagues, me zë të fuqishëm ndërkontëtar është edhe Federata Europiane e Gazetarëve¹⁰³ pjesë e së cilës është edhe Asociacioni i Gazetarëve të Kosovës, eqë mund të shfrytëzohet për reagim ndërkontëtar ndaj kërcënimeve apo dhunës së ushtruar ndaj gazetarëve. Përmes Federatës Europiane të Gazetarëve mund të sensibilizohet opinioni ndërkontëtar për gjendjen me të drejtat e gazetarëve në Kosovë.

---

¹⁰³Për më shumë mund të shihni: <https://europeanjournalists.org/>

Kapitulli V

Format e padisë dhe kallëzimit penal

Forma e Padisë për Shpifje

Gjykatës Themelore në (psh. Prishtinë, Pejë, Gjakovë, etj.) - kompetenca për trajtimin e padisë i takon gjykatës në vendbanimin e palës së paditur¹⁰⁴

Paditësi/ja: X Y, me adresë në Rr.XY, i përfaqësuar sipas autorizimit nga Avokati/ja XY

I/e Padituri/a: XXX, me adresë në XY

Lënda: Padi për shpifje dhe (propozim për caktim të masës së sigurisë)

Data: XX

Vlera e objektit të kontestit: XX euro

(në bazë të vlerës së objektit të kontestit shkallëzohet edhe taksa gjyqësore që duhet paguar. Për ta ditur vlerën e saktë mund t'i referoheni listës së taksave gjyqësore në ueb faqen e gjykatës:

[https://prishtine.gjyqesori-rks.org/info-per-palet/parashtrimi-i-padise/civile/taksat-gjyqesore/.](https://prishtine.gjyqesori-rks.org/info-per-palet/parashtrimi-i-padise/civile/taksat-gjyqesore/)

---

¹⁰⁴Neni 37 Ligji për Procedurën Kontestimore 03/L-006.

PADI

KUNDËR SHPIJES DHE FYERJES

Baza faktike

[Këtu duhet përfshirë rrjedha kronologjike e ngjarjeve]

[...]

Baza juridike

[Këtu mund ta përmendni bazën ligjore mbi të cilën mbështetet padia.]

[...]

[Në fund duhet ta përfshini kërkesën thelbësore të padisë, kjo pjesë quhet ndryshe Petitumi i padisë. Këtu duhet të tregoni se çka po kërkon nga gjykata me padinë e paraqitur? Mes tjerash mund të kërkohet:

b. personi që ka përhapur shpifjen apo fyeren të premtojë që nuk do ta përsërisë në të ardhmen,

c. të kërkojë tërheqjen e informacionit shpifës ose fyes ndaj personalitetit të tij ose saj;

d. të kërkojë kompensim për dëmin material dhe jo-material të shkaktuar nga shpifja dhe fyera.]

Kërkojmë nga gjykata që pas trajtimit të kësaj kërkesë-padie të marrë këtë:

AKTGJYKIM

APROVOHET si tërësisht e bazuar kërkesëpadia e XY ndaj X,

URDHËROHET që XY të heqë shprehjen shpifëse nga rrjetet sociale/llogaria personale/portali,

URDHËROHET l/e padituri/a që për shkak të dëmit material dhe jo-material ta kompensojë

Listë e provave

Prova nr.1: Artikulli i datës X, me autor X

Prova nr.2: XY

*Për udhëzime më të detajuara në lidhje me paraqitjen padisë për shpifje ose fyerje, referohuni te kapitulli: Shpifja, përshkrimi i veprës dhe rregullimi ligjor

Paraqitura e Kallëzimit Penal

Prokurorisë Themelore në X (Prishtinë, Prizren, Gjakovë, Pejë,etj)

Parashtrues/e: Emri dhe Mbiemri i parashtruesit/es, adresa, numri kontaktues, email adresa

Data: XX

KALLEËZIM PENAL

kundër

Emri e mbiemri i personit të denoncuar

për shkak të kryerjes së veprës penale XY, të dënueshme sipas nenit X të Kodit Penal të Kosovës,

Arsyetim

Përbledhja e fakteve në mënyrë kronologjike p.sh.:

Më datë X, është publikuar artikulli me titull XY...

I Pandehuri, më datë X më është drejtuar me fjalët XY..

Për shkak të arsyeve të sipërpërmendura, Parashtruesi/ja kërkon nga Prokuroria e Shtetit që të inicojë hetime ndaj të Pandehurit dhe ta ndjekë penalisht për veprën penale XY.

Lista e provave

Prova nr.1: Artikulli i datës X, me autor X

Prova nr.2: XY

*Për udhëzime më të detajuara në lidhje me paraqitjen e kallëzimit penal, referohuni te kapitulli: Si raportohen rastet e dhunës online?